

Аз, Моливът

Леонард Рийд

<http://www.easibulgaria.org/docs/pencil.doc>

Леонард Е. Рийд (1898- 1983), е основател на Фондацията за Икономическо Образование (FEE, 1946), и нейн президент до смъртта си.. "Аз, Моливът", най-известното му есе, публикувано за първи път през декември 1958 в The Freeman.

Аз съм графитен молив - обикновеният дървен молив, познат на всички момчета, момичета и възрастни, които могат да четат и пишат. Писането е както моя професия, така и мое хоби - това е всичко, което умея.

Вероятно ще се учудите защо смятам да пиша за родословие. Е, нека започна, историята ми е интересна. Аз съм мистерия - повече, отколкото е едно дърво или залеза, или дори един лъч светлина. Ала за съжаление повечето хора, които ме използват, ме възприемат като даденост, сякаш съм плод на проста случайност . Такова презрително отношение ме принизява до нивото на всекидневието. Това е сериозна грешка, която човечеството не може дълго да прави без риск. Както е казал мъдрият Дж. К. Честертън: "Ние умираме от желание за чудо, не от желания за чудеса."

Аз, Моливът, такъв, какъвто съм, заслужавам вашето изумление и страхопочитание - твърдение, което ще се опитам да докажа. Всъщност ако можете да ме разберете - не, искам твърде много от вас - ако можете да вникнете в чудото, което символизирам, ще помогнете да спасим Свободата, която човечеството за нещастие губи.

Имам да преподавам труден урок. И мога да преподам този урок по-добре отколкото може една кола или самолет, или миялна машина, защото- ами очевидно, защото съм толкова прост.

Прост? Все още няма човек на тази земя, който да знае как да ме направи. Това звучи невероятно, нали? Особено когато се знае, че един милиард и половина от моя вид се произвеждат всяка година в Съединените щати.

Вземи ме и ме разгледай. Какво виждаш? Окоето не съзира много - има малко дърво, лак, печатен надпис, графит, парче метал, и една гумичка.

Безбройните предшественици

Както вие не можете да проследите кой знае колко назад вашето родословно дърво, така и на мен ми е невъзможно да изброя всички мои предшественици. Ала бих искал да предложа някои от тях да ви разкрият богатството и сложността на моето потомство.

Моето родословно дърво започва с това, което всъщност е наистина дърво - правото кедрово дърво, което расте в Северна Калифорния и Орегон. Сега помислете за всички триони, товари и въжета, и останалите безбройни механизми, използвани за събирането

и пренасянето на кедровите трупчета до железницата. Помислете за всички хора и безбройните умения, вложени в производството: копаенето на руди, правенето на стомана и рафинирането ѝ в триони, брадви, мотори; отглеждането на коноп и минаването през всички нива, докато се получи от него тежко и здраво въже; лагерирането на дърварите, техните легла и столови, приготвянето на всички ястия. Защо хиляди хора, които имат нещо общо с всяка чаша кафе, която дърварите пият, са неосведомени за това!

Трупчетата се превозват до една мелница в Сан Леонардо, Калифорния. Можете ли да си представите индивидите, които правят товарните вагони, железниците и железопътните двигатели, и тези, които монтират комуникационните системи към тях? Всички те са сред моите предшественици.

Помислете за мелничарската работа в Сан Леонардо. Кедровите трупчета се режат на малки пръчици, с дължина на молив, дебели по-малко от четвърт инч. Тези пръчици се изсушават на пещ и после се обагрят, поради същата причина, поради която жените използват руж. Хората предпочитат да изглеждат добре, а не да бъдат бледи. Летвите се покриват с восък и отново се изсушават на пещ. Колко умения са вложени в направата на боите и пещта, в снабдяването с топлина, светлина и мощ, ремъците, моторите и всички други неща, които изисква една мелница? Дали чистачите в мелницата са измежду моите предшественици? Да, включени са и хората, които изливат бетона за стените на "Пасифик газ" и електро компанията, които осигуряват мощта на мелницата!

Да не пропуснем и предшествениците - близки и далечни, участващи в транспортирането на 60 товарни коли, пълни с пръчици, из страната.

Вече сме попаднали в моливната фабрика - \$4 000 000 вложени в машини и строеж, целият капитал е събран от моите пестеливи родители - във всяка пръчица са издълбани по осем вдлъбнатини със сложна машина, след което друга машина налива графит във всяка пръчица, маже с лепило и поставя друга пръчица отгоре - графитен сандвич, така да се каже. Самият мой графит - който всъщност не съдържа графит - е сложен. Графитът е изкопан от мините в Цейлон. Нека не забравяме тамошните миньори и хората, които правят многобройните им инструменти, и тези, които правят чувалите, в които е пренесен графита, а и също онези, които правят връвта, с която са вързани чувалите, и хората, които ги товарят на корабите, както и онези, които са построили корабите. Дори хората, които стопанисват фаровете, участват в историята на моето раждане - както и моряците на пристанището.

Графитът е смесен с глина от Мисисипи, амониевият хидроокис участва в процеса на рафиниране. Добавят се вещества като животински мазнини и сярна киселина, подложени на химическа обработка. След като мине през множество машини, най-накрая сместа се дообработва - като наденица - нарязва се на парчета, суши се и няколко часа се пече на 1850 градуса по Фаренхайт. За да се заздравят силата и гладкостта на пръчиците, те се третират с топла смес от мексикански восък, парафинов восък и хидрирани натурални мазнини.

Моят кедър получава шест слоя лак върху себе си. Знаете ли всички съставки на лака? Кой би си помислил, че хората, които отглеждат рицинови зърна, и рафинериите за

рициново масло са част от всичко това? Но те са. Защо дори процесът на оцветяване на лака в жълто изисква уменията на повече хора, отколкото можем да си представим!

Да вземем например етикета. Това е тънък пласт, образуван от нагорещена смес от индиго и смола. Как се прави смола, икакво за Бога, е индиго?

Моето парче метал - обръчът - е от месинг. Помислете за всички хора, които копаят цинк и мед, и за тези, които умеят да правят лъскави месингови листове от тези природни продукти. Онези черни кръгове на моя обръч са черен никел. Какво е черен никел и как се образува? Ще ми трябва твърди много страници да ви разкажа само защо в центъра на обръча ми няма черен никел.

Идва ред на моята най-голяма слава, неблагоприятно наречена от търговците "тапата"- частта, която човек използва, за да трие грешките, които напише с мен. Компонентът, наречен "същина", извършва триенето. Това е продукт, подобен на гума, който е направен от реакцията на масло от семена от холандските Източни индии и серен хлорид. Гумата, обратно на общите представи, е само с цел "подвързване". След това има няколко вулканизиращи и ускоряващи фактори. Пемзата идва от Италия, а пигментът, който дава цвета на "тапата", е кадмиев сулфит.

Никой не знае

Има ли още някой, който желае да възрази на твърдението ми, че няма човек на тази земя, който да знае как да ме направи?

В същност, милиони човешки същества участват в моето създаване, и всеки от тях познава само няколко от останалите. Можете да изглежда прекалено, че отнасям към своето раждане берачите на кафе в далечна Бразилия, както и производителите на храна навсякъде другаде, сигурно смятате, че това е крайно твърдение. Но аз държа на своето твърдение. Няма дори един-единствен човек сред всички тези милиони, включително и президентът на моливната компания, който да е допринесъл повече от една безкрайно миниатюрна част към моето производство. От гледна точка на тайните на производството, единствената разлика между копача на графит в Цейлон и дърваря в Орегон, е вида на уменията. Не може да се мине нито без копача, нито без дърваря - както и без химика във фабриката или работника в нефтеното находище - доколкото парафинът е вторичен продукт на петрола.

Ето един поразителен факт: нито работникът на нефтеното находище, нито химикът или копачът на графит или глина, нито пък този, който набира екипажа или строи корабите, нито онзи, който обучава или търгува, нито този, който управлява машината, с която се обработва моето парче метал, нито президентът на компанията - изпълняват своята работа, защото ме искат. Всеки от тях ме желае по-малко, отколкото едно дете в първи клас. Сред това обширно множество сигурно има такива, които нито са виждали молив, нито знаят как да го използват. Тяхната мотивация е друга. Може би е всеки от тези милиони хора вижда, че по този начин може да обмени своето малко умение за ползите и работата, които иска и от които се нуждае. Аз може да съм, а може и да не съм в този списък.

Без ръководител

Ето един още по-поразителен факт: липсата на ръководител, на някой, който да диктува или насилствено да режисира всички тези безбройни действия, които ме създадоха. Няма и следа от такъв човек. Вместо това откриваме Невидимата Ръка (на пазара, според термина на Адам Смит, б.р.), в действие. Това е мистерията, за която споменах по-рано.

Казано е: "Само Господ може да създаде дърво". Защо се съгласяваме с това? Дали е защото осъзнаваме, че самите ние не бихме могли? Всъщност можем ли дори да опишем дървото? Не можем, освен с бегли термини. Можем например да кажем, че дадена молекулярна конфигурация се нарича дърво. Но какъв би бил този човешки ум, който може дори само да запомни постоянните промени в молекулите, които се отделят през кръговрата на живота на едно дърво. Такъв подвиг е напълно немислим!

Аз, Моливът, съм сложна комбинация от чудеса- дърво, цинк, мед, графит и т. н. Но към тези природни чудеса се добавят дори по- необикновени- конфигурацията на творческата човешка енергия- милиони дребни умения, съществуващи естествено и спонтанно в отговор на нуждите и страстите, и липсата на какъвто и да е водач. След като само Господ може да създаде дърво, настоявам, че само Господ може да създаде и мен! Човекът не може да насочи тези милиони умения да ме създадат повече,отколкото може да събере молекулите, за да създадат дърво.

Това имах предвид, когато написах: "Ако можете да вникнете в чудесното, което символизирам, можете да помогнете да спасим свободата, която човечеството за нещастие губи." Ако някой е наясно, че онези умения естествено ще се наредят към творческите продуктивни примери, в отговор на човешката нужда и желание, без какъвто и да е правителствен или друг принудителен ръководител - тогава този някой ще притежава най-важният компонент на Свободата - вярата в свободните хора. Свободата е невъзможна без тази вяра.

След като правителството веднъж е получило монопол върху креативна дейност като например разнасянето на пощата, повечето индивиди ще мислят, че пощата не може да се разнася от никой друг. Ето и причината: всеки разбира,че самият той не знае как да направи всички онези неща, свързани с разнасянето на пощата. Освен това той съзнава, че никой индивид не би могъл да го направи. Тези предположения са правилни. Никой индивид не притежава достатъчно умения, за да организира сам разпространението на пощата, както никой не притежава достатъчно умения да направи сам един молив. И поради липсата на вяра в хората - поради неразбирането, че милиони малки умения биха могли без принуда и като по чудо да съдействат за задоволяването на тази потребност- индивидът вярва в погрешното мнение, че пощата може да бъде доставена само от държавен ръководител.

Изобилни свидетелства

Ако аз, Моливът, бях единственото свидетелство какво мъжете и жените могат да постигнат, когато са свободни да опитат, то тогава онези с малкото вяра щяха да бъдат прави. Доказателствата обаче са навсякъде около нас. Доставянето на пощата е

извънредно лесно, сравнено например с производството на автомобили или на сметачни машини, или на зърнени комбайни, или на мелници, или на десетки хиляди други неща. Доставка? Защо там, където хората са оставени свободно да опитват, пренасят човешкия глас навсякъде по света за по-малко от секунда: доставят събитието със звук и картина в реално време до всеки дом; превозват 150 пътници от Сиатъл до Балтимор за по-малко от 4 часа; доставят газ от Тексас до всеки район или пещ в Ню Йорк при невероятно ниски цени и без субсидии; доставят всеки 4 паунда нефт от Персийския залив до Източното крайбрежие - половин свят път! – по-евтино, отколкото правителството доставя едно писъмце до другата страна на улицата!

Урокът, който трябва да преподам, е този: не потискайте креативната енергия. Просто организирате обществото да бъде в хармония с този урок. Нека общественият правен апарат да отстрани всички пречки по най- добрия начин. Позволете на тези креативни умения да се издигнат свободно. Имайте вяра, че тези свободни мъже и жени ще се отблагодарят на Невидимата ръка. Тази вяра ще бъде затвърдена. Аз, Молив, просто съм такъв, предлагам чудото на своето създаване, като свидетелство за това, че тази вяра е практическа, както е практическо слънцето, дъждът, кедърото дърво, добрата земя.